

AMICULU FAMILIEI

Apare una-data in septemana — Dominec'a. Pretiulu de preadneracune pre unu anu e 5 d., pe unu semestru 2 d. 50 cr., pentru Romani'a si Tierile latine pre unu anu 13 franci — lei noi, pe unu semestru 7 fraci — lei noi.

ISTORIA UNUI TRANDAFIRU.

— Novela originala. —
(Urmare.)

Inainte de ce am merge mai departe, se aruncam o privire indareptu, la trecutul persóneloru nóstre.

Scimu deja, cá Rosali'a e fiic'a adoptata a boieriu-lui B. Acestu boeriu se trage dintr'o familia fórte vechia romanésca. Elu moscenise de la parintii sei averi insemnate, ce si le mai spori inca si prin casatoria, luandu de soçia pe fiic'a altui boeriu asemenea fórte avutu. Soçi'a lui placuta l'a daruitu cu unu copilu, Florinu, si cu o fiica, numita Elis'a, care inse repausá in etate de 5 ani, lasandu pre parintii sei iubitori cufundati in cez mai adénca dorere.

Chiar' in anulu acel'a se intempláse si mórtea parintiloru Rosaliei, cari eráu tierani onesti, dar' fórte seraci; serviau in curtea boierului B. pânac-e o bola neasceptata i-a rapitu din viétia pe amendoi dupa olalta, si biat'a Rosalia remáse orfana abia fiendu inca de patru ani.

Boieriulu si soçi'a s'a au speratu a-si aliná in cátuva durerea ce-i ardea in sufletu pentru fiic'a loru pierduta, cându au adoptatu pe orfan'a Rosali'a, si si-au propusu a-o cresce intru tóte chiar' cá si pre fiic'a loru propria.

Si in speranti'a acést'a ei nici nu s'au insielatu.

Rosali'a erá atátu de blánda si de dragalasia de in câte-va septemani i-a sciutu face se uite mai de totu pe fiic'a loru repausata.

Dar' nici Rosali'a n'a avutu cauza nici odata a plange dupa parintii sei adevirati, gasindu in boieriulu

B. si in soçi'a lui alti parinti totu asié de buni si de iubitori, si pre lângá ace'a inca si o stare materiala cu multu mai imbucurátore. Dins'a iubea din anima pre parintii sei adoptivi, si se simtiá fericita in giurulu loru; dar' fericirea ei cea mai mare erá érn'a a se jucá prin chilia, primaver'a a alergá dupa fluturi si a culege flori de prin gradina cu Florinu.

Florinu pe atunci erá inca numai de noue ani, si din parte-i si elu abia asceptá se ésa din scóla si se póta fi érași cu Rosali'a.

Ani trecúra. Copilasii devenira juni.

Rosali'a se facú o frumsetia renumita, o rosa admirata de toti si fora sémanu in totu orasiulu; Florinu unu teneru simpaticu inaltu si „verde cá stejarulu.“ Nu e mirare deci déca simpati'a si iubirea copilarésca, ce s'a desvoltatu la inceputu intre dinsi, cu tempu se schimbá in celu mai curatu si mai ferbinte amoru.

Boieriulu a observatu tóte si numai decátu a inceputu a cautá medilóce, prin cari se puna capetu cátu mai ingraba acelui amoru, ce nu convinea nici decátu cu planurile ce-si facuse elu pentru venitoriu.

De cati-va ani incóce adeca — morindu soçi'a lui iubita, si remanendu veduvu, cá se-si stempere durerea nemarginita, s'a aruncatu in braçieie unei vietí desfrantate, in urm'a carei'a averile lui frumóse in scurtu se sleira mai de totu. Nu mai erá boieriulu avutu de odiniora. Si cá totusiu, dupa ce va morí elu, fii sei se nu ajunga la sapa de lemn, densulu doriá a-i inavutt prin casatoria. Unu mire bogatu pentru Rosali'a, si o mirésa avuta pentru Florinu: aceste eráu visurile lui de auru, ce voiá cu orice pretiu ale realisé. Inse amo-

rulu desvoltatu între Florinu și Rosali'a i-i nimicea tóte socotelele și-i stá în cale — cá unu obstaculu neinvinsu.

Spre delaturarea acestui obstaculu, betranulu a cugetatu cá e de ajunsu a trimite pe Florinu la Parisu se studieze câti-va ani. „Acolo — dícea elu intru sine — va uitá de siguru pe Rosali'a; apoi, candu va veni acasa, o va gasi maritata . . .“

A tramisu deci pe Florinu în Parisu.

Dar' precum vediuramu, s'a insielatu de totu în acceptarea s'a. Junii s'au despartitu între lacrimi de dorere. I-a mangaiatu inse speranti'a dulce a revederei.

De atunci au trecutu patru ani, și foculu amorului în locu se se fta stinsu din animele loru, arde inca mai tare decâtu înainte de despartire.

Departarea slabesce și nimicesce numai amorulu neadeveratu; celui adevératu i dá nutrementu și putere.

* * *

Preste cate-va dile Rosali'a primi dela Florinu o epistola de cuprinsulu urmatoriu:

„Scump'a mea Rosalia! Scrisóreá t'a mi-a sositu la mâna chiar' în diu'a, candu fui promovatu de Dr în sciintiele medicinale. Procedur'a parentelui meu faciá de tine m'a surprinsu cu atátu mai tare, cá-ci i scrișesemu nu de multu cá preste o luna voiu fi acasa și abia acceptu se te ducu la altariu. Dar' nu desperá, fii liniscita scump'a mea. Abia câte-va dile mai am de-a petrece în orasiulu acest'a, departe de tine, apoi grabescu spre tíer'a mea dorita, și speru cá voiu sosi destulu de tempuriu, cá se te scapu din ghiarele smeului ce voesce se mi te rapésca. Mai vreu se abdicu de viétia, decâtu de tine.

Sperantia și curagiu! scumpa Rosalia, cá-ci tóte le va întórce spre bine alu teu iubitoriu

Florinu.“

Acést'a scrisóre a casionatu Rosaliei bucuria nespusa.

Dar' ceriulu ei inserinatu pe unu momentu, se aco-peri érași de norii îngrigirei.

Sost-va óre Florinu înainte de cununia? séu ba? Si de va sosi, poté-va elu schimbá hotarirea parentelui seu? Aceste cugete nu o lasáu se guste în pace nectarulu veseliei nici pre unu momentu, ci-i umplura érași anim'a de intristare.

Durerea i crescea pe di ce merge, vediéndu cá tempulu cununiei se apropia și Florinu totu nu mai so-sesce.

Tóta diu'a, totu minutulu trecutu i rapeá cate o radia de sperantia, și mareá chinulu ei nespusu.

În urma sosi si diu'a cununiei.

Salonele boieriului B. eráu pline de ospeti eleganti.

Mirele, boieriulu N. (unu barbatu de statura mediocia, caruntu pe capu de jumetate, acarui trasuri are-táu cá odinora a potutu se fia omu frumosu) erá si elu de faciá.

Numai Florinu nu erá inca nicairi.

Tóte feciele surideau de veselia, numai mirés'a erá trista și palida, cá mórtea, de durere.

Durerea ei ajunsse la culme, cându a sositu și or'a de plecatu la cununia.

Cându s'a vediutu în faci'a altariului, lângá mirele ei nesuferitu, cându a vediutu cá preotulu incepe ceremoni'a indatinata a cununiei, și Florinu, ultim'a ei sperantia inca totu nu se mai areta: serman'a Rosalia! i se pareá cá se întuneca lumea dinaintea ochiloru ei, cá se învertesce pamentulu sub piciórele s'ale, și se derima pre ea zidurile besericei. Nu vedea, n'audiá, nu întielegea nimicu din cele ce se petrecu în giurulu ei. Erá aprópe de hotarulu nebuniei.

Dar' de-odata ce se întempla?

Unu june strainu înaltu, brunetu, frumosu și îmbracatu în haine elegante, intra în beserica, 'și face locu printre multimea indesata, și se opresce în faci'a mirelui și — a miresei.

Rosali'a 'lu observa, scóte unu típetu de bucuria, apoi cade la pamentu lesinata.

Junele sositu erá Florinu.

O tacere mormentalá mestecata cu spaima și uimire domni în beserica vre-o catev'a minute.

Toti cei de faciá priviáu cu mirare unulu la altulu.

Ér' boieriulu B. apropiându-se de ftiulu seu, i dise încetu, dar' cu unu aeru de mania:

— În reu tempu sosisi acasa, baiete! N'ai potutu mai remané câte-va dile pe acolo.

— Ba Ddieu m'a adusu în tempulu celu mai bunu, cá-ci erám pierdutu, de mai întârdiamu numai o ora, Ea trebue se fta a mea! Mai vreu se abdicu de viétia decâtu de Rosali'a!

Cu aceste Florinu se apropia de iubit'a s'a nefericita, care diaceá lesinata, înzadaru mirele, boieriulu N. și cati-va insi din apropiare se încercáu a o aduce în simtiri.

Stati! — dice Florinu, scotiéndu din busunariu o sticla micutia — de nu se descépta de medicin'a acést'a atunci e dusa din lume, nimicu nu-i mai folosesc.

Dicéndu acestea se pléca și-i versá pe buze din sticla câte-va picaturi.

Urméza unu momentu greu de tacere și acceptare.

Mirés'a inse totu nu-si revine în simtiri.

Preotulu 'și esprima parerea cá luandu în considerare giurstarile, ar' fi bine se se amane pe de alta data cununi'a.

Mai trecú câte-va minute în acceptarea cea mai durerósa.

— Domniloru! dice într'unu tardiu mediculu orasiului, d-lu X, cu parere de reu trebue se ve aducu la cunoscentia, cá acésta cununia sunteti siliti a-o amená pentru totu-de-a-un'a. Mirés'a nu se va descéptá nici odata. Priviti-o! Trupulu ei s'a recitu, resuflarea-i a încetatu, anim'a ei nu mai palpita. Dens'a e mórta,

Emotiunea si mirarea, ce a produsu aceste cuate, nu se p6te descrie.

Toti cei de fa2ia lacrim6u; numai Florinu st6 nemiscatu, c6 si acei'a pe cari dorerea i-a facutu nesimtitori, inc6tu nu mai potu vers6 nici o lacrima.

Cati-va insi redicara pe Rosali'a si o pu-era intr'o cal6sa.

Multimea se depart6. Beseric'a remase g6la.

Preste o 6ra biat'a Rosalia er6 asediata in odai'a s'a intre luminari aprinse, si acoperita de cununii de flori. In orasiu nu se mai vorbea despre alt'a, dec6tu despre dens'a.

Nimicu nu-i mai amaru pentru o anima plina de sperantia dec6tu m6rtea; dar' nici mai dulce nu e nimica, dec6tu m6rtea, pentru unu sufletu neferice si desperatu.

(Va urm6.)

Dorerea copilei.

In urma rea eu am calcatu ?
Ochi rei, vicleni m'au deochiatu ?
S6u ce-i de-unu tempu pe capulu meu ?
C6ci diu'a-noptea suferu greu . . .

Unu doru ferbinte 'n peptu nutrescu,
Unu doru, ce nu potu se-lu numescu ;
Simtu o durere ardi6t6re,
Si nu sciu, nu sciu ce me d6re . . .
E tulburata mintea mea,
Si anim'a-mi asi6-i de grea !
C6ndu altii ridu, se veselescu,
Eu trista tacu si me g6ndescu,
Si g6ndu-mi nu sciu unde sb6ra . . .
Suspину, c6 'n latiu o paseri6ra,
Stau, siedu, me scolu, me ducu si viu,
Si pl6ngu adesu . . . De ce ? . . . nu sciu . . .

Nimicu nu-mi tinde adi placere,
Nimicu n'alunga-a mea durere :
Nici flori, nici jocuri, nici c6ntari,
Nici ale mamei sarut6ri . . .
Acasa-uritul me petrunde,
Asi6 m'asiu duce . . . nu sciu unde !
Merg6ndu, repausu, repausu dorescu ;
Siedi6ndu, repausu eu nu gasescu.
Sum tr6za, si nu sciu de mine,
Me culcu, dar' somnulu, vai, nu-mi vine . . .
Me scolu cu diorile de-odata,
Si 'n lacrimi fa2i'a-mi e scaldata . . .
Si rosele-mi pieru de pe fa2ia,
C6 rou'a 'n tempu de demin6tia.
Oft6ndu amaru privescu la stele,
Si-asi6 m'asiu duce 'n sboru la ele !
Privescu la s6re-ardi6ndu de doru,
Si-asi6 cu dragu asiu vr6 se moru ! . . .

In urma rea d6r' am calcatu ?
S6u ochi vicleni m'au deochiatu ?
Ah ! nu sciu ce-i pe capulu meu,
O clipa n'am odihna eu ! . . . "

* * *

Asi6 copil'a se pl6ngea . . .
6r' florile de l6nga ea
Audu, s'i-i dicu suridiet6re :
„Noi scimn, copila, ce te d6re,
De ce suspinu mereu cu doru :
La b6l'a t'a i-i dicu amoru.
Curagiu inse nu desper6 :
Unu „trandafiru“ te-a vindec6.“

Petru Dulfu.

PETULANTULU.

Comedia in 6 acte
de

Augustu Kotzebue.

(Continuare.)

SCEN'A VII.

Doris. Selicour. Cei de mai 'nainte.

Doris:

Lasa-me in pace. D-t'a esti unu omu blastematu si nemultiamitoriu.

Selicour:

Te rogu, asculta-me.

Langsalm:

Ce va se dica ac6st'a ? Ce c6rta aveti la olalta ?

D-n'a Langsalm:

De siguru a-ti facutu o preumblare prin ploia ? !

Doris:

O preumblare frum6sa, — domnulu ac6st'a fuge prin pl6ia dupa servit6rea care mulge vacile.

D-n'a Langsalm:

Ce ? ! Nu potu crede.

Langsalm:

Fer6sca Damnedieu.

Doris:

Eu l'am aflatu acolo.

D-n'a Langsalm:

Nu 'ti-e rusine, domnule Selicour ?

Doris:

Da, decumv'a ar' sc6i ce e rusinea.

Selicour:

Me rogu de ertare.

Langsalm:

Si dupa cum mi se pare: a imbracatu mantau'a mea.

D-n'a Langsalm:

In cas'a mea trebue se observedie omulu convenientia.

Doris:

Nu trebue se se faca omulu de rusine inaintea domesticiloru.

Langsalm:

Si pelari'a mea inca a pusu-o pre capu.

Selicour:

Ve rogu

D-n'a Langsalm:

Unu asemenea scandalu e ne mai auditu.

Doris:

Mie mi-se imputa c6 te-am adusu aici.

Langsalm:

Voru fi cugetatu, de siguru, că am fostu eu.

Selicour:

Concedeti-mi că se vorbescu si eu: domnulu Fridericu e caus'a la tóte.

D.-n'a Langsalm:

Nepotulu meu?!

Doris:

Verulu meu?

Langsalm:

Érasi densulu.

Selicour:

Elu mi-a disu că domnisiór'a Doris s'ar' fi dusu in grajdu pentru . . . pentru . . .

Doris:

Dóra pentru de-a mulge vacile?

Selicour:

Ace'a nu, — ci pentru de a respirá aeru curatu.

Doris:

In grajdu? Au dóra cugeti, domnule, că eu patimescu de oftica?

Selicour:

Pre onóre ve spunu că densulu m'a tramisu in grajdu, elu insusi mi-a datu mantau'a si pelarf'a d-lui Langsalm — si dupa-ce eu pe domnisiór'a asié de demultu nu o-am vediutu-o — si dupa-ce am speratu a o aflá acolo — si dupa-ce omulu bucurosu crede ce doresce.

D.-n'a Langsalm:

Din vorbele aceste confuze deducu, că de siguru nepotulu érase a facutu vre-o nebunia.

Langsalm:

Nu v'a enaratu nemica despre foculu celu mare?

Doris:

De siguru va fi vre-o neunfa a verului: pre mine inca me-a amagitu.

D.-n'a Langsalm:

Dupa cum mi se pare, scopulu lui a fostu că se scape de noi. In ce se ne prindemu că eu 'lu voiu aflá (deschide usi'a) Asié e! vedeti-lu, siede aici (intra in odaia 'si vorbesce cu tonu inaltu) Vino, misielule, esi afara. ('Lu trage pe Fridericu de urechia.)

(Va urmá.)

Mariei.

Maria alu teu nume e dulce cá misterulu

Din literile acestea cinci note asiu formá,

Asiu face-o melodia ce mi-ar' deschide ceriulu

Si beatu de fericire intr'ensulu asiu sburá . . .

Redica-a t'ale gene si lasa se se veadia

Lucindu doue stelute ce pórtá-unu focu ascunsu,

In sferelē celeste e stinsa ori ce radia,

Pe ceriu eu nu vediu stēle, privirea-ti le-a strapuns!

Atát'a am in cale unu cântecu ce vibréza

Si doue mândre stēle ce sinu-mi mi-a patrunsu!

C.

SECRETELE ALORU TREI NOPTI

SÉU TREI MORTI VIÍ.

(Romanu anglesu d. H. Frankstein.)

(Continuare.)

Capítulu XXI.

Incercarile lui Darkwood.

Scimu cumca lordulu Darkwood promisese ospetiloru aflatori in Beemont cumca i va introduce in ruinele castelului. Diu'a prefapta sosi. Inainte de a plecá Noreis li dete unu prandiu de gala, la care firesce si Darkwood luà parte.

Noreis se pareá că se interesédia de Darkwood că-ci 'lu sagetá cu multe priviri, asiá incátu elu credea că aceste suntu totu atâte semne a consentirei s'ale de a-i fi sočia. Dreptu ace'a se decisē a-si descoperi intentiunea câtu ce i se va dá ocaziune de a poté fi numai singuri.

Dupa prandiu esira in parcu. Lordulu Darkwood cerú braçulu, pre care Noreis din politetia nu i-lu refusá. Ospetii se preamláu in diferite directiuni. Noreis cu lordulu singuri mersera spre alei'a cea mare. Discursulu loru curgeá preste lucruri indiferente. Darkwood inse nepoténdu mai multu a-si ascunde cugetele incepú: — „Dómna Noreis!“ dise elu; „eu abia te cunoscū de câteva septemani; dar' . . . asculta-me! eu te iubescu, voiesci a-mi fi sočia?“

La tóte aceste Noreis fú pregatita, dar' cu tóte acestea dens'a nu-i poté dá unu respunsu decisivu, că-ci ea cugetá la resbunare!

— „Eu nu sciu ce se-ti respundu!“ adause ea. „Domni'a t'a 'mi faci mare onóre cerendu-me de sočia, dar' inca nu me-am cugetatu preste acést'a.“

— „Domni'a t'a totusiu nu me respingi?“ intrebá lordulu.

— „Dar' nici nu-ti primescu acum propusulu! că-ci suntu si unele piedeci!“

— „Oh! 'ti voiu ajutá eu că se delaturi acele piedeci! . . . de cumv'a ai cev'a contr'a ficei mele, o voiu tramite in manastire si . . .“

— „Ei bine! dar' eu trebuie se te cunoscū si se te studiezu mai bine; d-t'a me cunosci, eu inca voiu a te cunósce, — că-ci nu-mi potiu concrede numele, viéti'a si sórtea unui omu, despre carele sciu că e avutu séu din familia mare!“

— „Ti-voiu enará eu totulu. Eu nu de multu tempu sum lordu; mai inainte am fostu capitanu sub numele: Tolish* . . . si asia i enará tota istori'a s'a pâna in presinte.

— „Dar' nu jace cev'a misteriu in trecutul d.-t'ale care ar' poté impiedecá pre o muiere onesta a-ti fi sočia?“ dise ea.

Elu 'si plecá ochii la pamentu. Ce! óre sciá dens'a despre tóte peccatele lui?! — „Nu, eu nu me semtiu vinovatu fajia de nime.“

— „Barbatulu pre care mi-lu voiu alege trebuie se fia fara macula; eu voiescu o anima fara patimi, fi-dela si constanta!“

— „Me semtiu aptu de tóte aceste;“ response lordulu; — „eu in tóta víeti'a mea, mai înainte de a te cunósce pre d.-t'a, nu am iubitú decátu o muiere!“

— „Si ace'a ti-a fostu soçi'a? mam'a Georginei?“

— „Ba, ci am iubitú o juna de vré 16 ani, care inse mori necasatorita. Dupa ace'a numai pre d.-t'a te potu iubi; voiesci a fi d.-n'a castelului Dunholm?“

Noreis pre aci erá se-i spuna verde in ochi cumcá 'lu respinge, dar' unu servitoriu togmai veni si-i dete o telegrama. — Noreis desfacându-o ceti: — „Ajacio, Corsica, 5 Mai. — Miss Noreis, Beemont. — Persón'a ace'a nu s'a innecatu; fú mantuita de corsicani si de 6 luni, decându plecá catra casa. — Advocatulu d.-t'ale Barby.“

Acést'a scire fú pentru dens'a mai multu cá surprindietoria, a fostu infricosiata. La acést'a nici nu a cutezatu a cugetá, si sferticá telegram'a.

— „Ce s'a intemplatú?“ intrebá lordulu Darkwood — „ai auditu vre-o scire trista?“ Noreis nu-i response nemica ci-i facú semnu cá se se departeze, si elu se supuse.

— „Se fiu soçi'a acestui monstu?“ dise ea privindu dupa elu — „mai bine se moriu! Lordulu Darkwood nu s'a innecatu!! si . . . déca din intemplanre s'a re'n-torsu in castelu-i, atunci ce se se fi intemplatú cu elu!“ Dupa aceste érasiu facú semnu lordului se se apropiá. Acest'a veni si dise: — „te semtiesci mai bine?“

— „Asia este! am primitu nesce sciri triste dar' . . . se continuam convorbirea de mai înainte. Mi-ai propusu o casatoria. Eu nu te respingu, dar' te rogu a-mi concede o septemana cá se me mai cugetu, ér' atunci vei primí respunsulu mieu.“ Dupa aceste se re'ntórsera si intrara in castelulu, unde eráu deja si cei alalti óspeti.

Capitululu XLII.

Gwendoline vede pre Ronald Chilton.

Naluc'a séu spiritulu dintre ruinele castelului Dunholm in decursulu acestoru nopti se parea cá n'are repausu. Toti servitorii diceau cá au vediutu in tempu de nópte lumini in ruine. Ba unii diceau cá au vediutu o figura cu faciá sangerata sberandu in ruine. Nimene nu-si potea esplicá caus'a acestor'a, dar' Gwendoline presupunea cá aceste istorii au o basa reale. Dens'a din chilli'a s'a adese observá in tempu de nópte lumini între ruine. Diu'a defipta, pentru visitarea ruineloru sosi. Pregatiri mari se faceau din tóte partile. Pietro de câteva nopti lucrá între ruine astupându abisulu in care fú aruncatu adeveratulu lordu Darkwood cá se nu póta strabate óspetii in acelu locu.

Jun'a Gwendoline nu fú invitata din partea lordului la solemnitatea ce o arangiá elu: la voiagiulu printre ruine.

Óspetii se adunara; Noreis veni mai in urma cu Chiltonu, ér' lordulu Darkwood i primi cu curtuosi'a cuvenita.

— „Dar' Myner inca nu e destulu de tare spre a poté luá si ea parte la bucuriile nóstre?“ — 'lu intrebá Noreis.

— „Nu!“ response lordulu — „ea me-a rogatu se-o escusu inaintea óspetiloru.“

— Dar' nu asiú poté se o vediu?“

— „Nu“ — dise Georgin'a; — de aci se imprasciara óspetii prin aleiurile din Dunholm; Darkwood conducea pre Noreis. Sér'a se apropiáse si óspetii se preambláu la luna, a carei'a lumina se parea multu mai stralucitória cá alta data. Lordulu Chiltonu meditá singuru in midiloculu parcului.

Ce facea inse jun'a Gwendoline, guvernant'a? Dens'a se pusé in feréstr'a odaiei s'ale, care erá vis à vis cu parculu; ea recunoscú indata pre amantulu ei Ronald Chilton. Anim'a ei se parea sdrobita de impacientia. Acel'a erá eroulu visuriloru s'ale; acel'a erá adoratulu ei alesu. — „Oh! Ronald! Ronald!“ murmurá dens'a; — „oh! de ar' sci cá eu sum asia de aprópe de densulu!“ O dorintia nemarginita avea ea, — dorinti'a de a-lu privi mai de aprópe. „Voiu asceptá pana la ocasiunea binevenita; óspetii voru petrece aci si eu me voiu ascunde unde-va cá se-lu vediu si audiu!“

Multimea plecá dupa acestea spre a vedé ruinele si boltiturele subterane a castelului lui Darkwood.

(Va urmá.)

P. I. Grapini.

Poesii populare.

Trandafirú cu créng'a 'n susu
Ne-am iubitú mândra 'ntr'ascunsu,
Cine ne-a vediutu ne-a spusu.
Cine si-a recitu gur'a
Nu-i ajute Precest'a
Si cine ne-a despartitu
N'aiba odichna 'n mormentu . . .
De ne-a despartitu nevésta,
Cârp'a 'n capu i putrediésca,
Si cismele rosióre
Putrediésca-i 'n petióre;
De ne-a despartitu vre-o féta
Se móra nemaritata
Cá margeu'a n'nsirata;
De ne-a despartitu mãt'a,*)
Nu te-ar' poté maritá,
Camaru mi-a ruptu anim'a!

*

Nu te teme mândr'a mea,
Cá cu nime n'oiu siedé —
Numai cându nu mi-i vedé.
Nu te teme mândra draga,
Cá cu nime nu-mi facu tréba
Numai candu nu-mi e de graba

*

Mandr'a mea dela Gherl'a
Totu 'mi face cu mân'a,
Cá merge-oiu pre séra-ori bá? . . .

*) muma-t'a.

Dar' sî io-i facu cu capulu
Se mai mërğa la draculu ...
Mândr'a mea se supëră
Si pre mene me lasă!

Pasere mândra galbëna
Eu me culcu tu me lëgâna,
Dar' me lëgâna s'adormu,
Cà-ci de trei dîle mi somnu;
Si me lëgâna se jacu,
Cà-ci de trei dîle-su beteagu, —
Jacu bóla cá de lungóre
Si nemic'a nu me dóre
Farà me uscu pe petióre.

Oh! mândrutia de demultu
Nu-ti mai face atâr'a butu
Ci vină se te sarutu
Si de necasu se-mi mai uitu!

Georgiu Curteanu.

Preparandi'a romana din Gherl'a.

In Ungari'a avem 5 institute preparandiali romane, si anume: preparandiele gr. cat. din Blasiu, din Oradea mare si din Gherl'a, apoi preparandiele gr. or. din Sibiu si Aradu. Preparandi'a gr. catolica din Gherl'a, despre care urmëza datele de mai diosu, este continuarea preparandiei din Naseudu, carea s'a deschis — cu cursu de doi ani — in tomn'a anului 185^{8/9}, si a persistatu acolo pâna la anulu 186^{8/9}, si — va se dica unã periodu de 10 ani, cându apoi s'a transferitu la Gherl'a, unde se afla pâna adi. Dintru inceputu preparandi'a gherlana a constatu numai din doue cursuri (clase seau ani scolastici) si anume pâna in tomn'a anului 187^{8/9}, cându dupa mai multe provocări si urgitări din partea d. ministru de cultu si instructiune s'a redicatu la trei cursuri (imbinat in doue clasi, arume: cursulu alu II si alu III formëza unu bieniu — dupa norm'a practisata si prin seminariele nostre clericali — din lips'a midilocoloru. Preparandi'a din cestiune se sustine singuru numai din ofertele respective casele besericesci gr. catolice din dieces'a Gherlei, pre lunga unu bugetu fôrte modestu asiã, încãtu d. e. salariile celoru 3 profesori ordinari abiã sau potutu statoru la 550, 500 si 350 fl. v. a., ér' elevii afara de unu beneficiu fôrte macru dela seminariulu domestecu — n'au neci unu ajutoriu.

Corpulu didacticu constã actualminte din 3 profesori ordinari si 4 estraordinari. Midiloce de invetiamentu inca-su fôrte putine totu din lips'a cea mare de parale; prin urmare nu e mirare dëca si invetiamentulu — cu deosebire partea practeca — nu este asiã precum aru dorí profesorii. Mai alesu lips'a unei scole de pracsã (de modelu) pre lãnga institutu — precum prescrie si legea de instructiune relativa la preparandiã — este forte semtita. Dreptu este, cà pâna un'a alta scola confesionala din Candea (Gherlei) a figuratu si mai figurëza de scola de pracsã pentru elevii preparandiali, inse acëst'a nu intrunesc pe locu insusirile recerute, va se dica nu corespunde scopului, odata cà este prea mica asiã, in câtu preparandii, cari ar' trebui se urmarësca in scrisu prelegerile invetiatorilui, n'au locu, — a dou'a, pentru-cã pruncii nu o frecuentëza neregulatu etc. Chiaru si numai din acestu motivu ar' trebui comitetulu asiã numitei scôle centrali se nu mai totu amëne infintiarea

si deschiderea acelei scôle-nescôle, cu atãtu mai virtosu cà precum se dice capitalulu se fia ajunsu la sum'a ace'a in câtu scól'a centrala (primaria, normala) s'ar' poté pune in viëtia in totu momentulu cu intregu aparatulu necesariu. Venerabilulu comitetu ar' binemeritã pentru natiunea romana in genere si pentru instructiunea poporala in specie, deca s'ar' opinti odata a realisã scopulu acelei fundatfuni (!). Dupa acësta mica digresiune se trecu érasi la obiectulu preparandiei gherlane. Din anulu trecutulu scolastecu, de cându cu nou'a lege pentru intruducerea limbei magiare in scolele poporali nemagiare, s'a introdusu la preparandiã memorata *limba magiara cá limba de propunere pentru trei obiecte de invetiamentu, si a nume: pentru l. magiara, istoria patriei si universalã si constitutiunea patriei*. Cà se fiu bine intielesu, trebue se amintescu, cà acëst'a schimbare mare s'a facutu la porunc'a mai inalta!

Ci acumu se trecu la insirarea dateloru scolarie relative la preparandiã.

Frecuentarea acestui institutu se vede din datele urmatorie insirate dupa anii scolastici. Au fostu adeca in anulu scolastecu:

1869/70	frecuent. (in ambe curs.)	50	abs. de invetiat.	27
1870/71	" " " "	46	" " " "	20
1871/2	" " " "	47	" " " "	20
1872/3	" " " "	38	" " " "	24
1873/4	" " " "	28	" " " "	11
1874/5	" " " "	32	" " " "	14
1875/6	" " " "	48	" " " "	19
1876/7	" " " "	55	" " " "	26
1877/8	" " " "	59	" " " "	21
1878/9	(in tustrele cursurile)	50	" " " "	—*)
1879/80	" " " "	56	" " " "	14

Din cei 14 absoluti in anulu curentu, 7 insi au depusu esamenulu de calificatiune docentala ¹⁾.

Prin urmare sum'a docetiloru esiti din preparandi'a gherlana in acesti 11 ani este — dupa datele de mai susu — de 196.

Credu, cà nu va fi fãra de interesu pentru publiculu cetitoriu a aflã, cà in anulu 1877 (cându s'a edatu siematismulu ultimulu pentru dieces'a Gherlei) au functionatu cá invetiatori elementari in intrëg'a diecesa 548 invetiatori si 3 invetiatorie, neamintindu aci profesorii dela gimnasiulu naseudeanu, dela preparandi'a gherlana, precum si pre cei dela gimnasiale din Bai'a mare si Satmariu, cari adunãndu-se ese sum'a respectabila de 568—570. Si apoi lucru de minune, totu se nu pota subsistã unu organu de publicitate scolastecu — romanu — in dieces'a acëst'a!

Prunci scolaru la scolele elementarie poporali — satesci au fostu in anulu memoratu 32.560. —

Lucrulu si mai curiosu este, cà din cei 548 de invetiatori elementari poporali numai 48 au depusu esamenulu de calificatiune docentala!

V.

Comitatulu Satumarelui 15/27 iuliu 1880.

Prea Stimatë Domnule Redactoru!

Iëu cu bucuria pën'a la mâna, càci am a ve descrie ceva imbucuratoriulu din viëtia sociala a romaniloru din acelu locu, unde limb'a si nationalitatea nôstra se afla in pericolu mai mare decãtu ori si unde, adeca din comitatulu Satumare. Opiniunea publica transilvana

*) Elevii din c. II trecundu pre alu III-lea deschis in anulu acëst'a n'a potutu esí neci unulu cá invetiatoriu.

¹⁾ la care a participatu pre lãnga alti onoratori din Gherl'a si inspectorulu de scole regescu din com. Solnocu-Doboc'a.

Dar' sî io-i facu cu capulu
Se mai mërğa la draculu ...
Mândr'a mea se supëră
Si pre mene me lasă!

Pasere mândra galbëna
Eu me culcu tu me légăna,
Dar' me légăna s'adormu,
Că-ci de trei dîle mi somnu;
Si me légăna se jacu,
Că-ci de trei dîle-su beteagu, —
Jacu bóla cá de lungóre
Si nemic'a nu me dóre
Fară me uscu pe petióre.

Oh! mândrutia de demultu
Nu-ti mai face atâr'a butu
Ci vină se te sarutu
Si de necasu se-mi mai uitu!

Georgiu Curteanu.

Preparandi'a romana din Gherl'a.

In Ungari'a avem 5 institute preparandiali romane, si anume: preparandiele gr. cat. din Blasiu, din Oradea mare si din Gherl'a, apoi preparandiele gr. or. din Sibiu si Aradu. Preparandi'a gr. catolica din Gherl'a, despre care urmëza datele de mai diosu, este continuarea preparandiei din Naseudu, carea s'a deschis — cu cursu de doi ani — in tomn'a anului 185^{8/9}, si a persistatu acolo pâna la anulu 186^{8/9}, si — va se dica una periodu de 10 ani, cându apoi s'a transferitu la Gherl'a, unde se afla pâna adi. Dintru inceputu preparandi'a gherlana a constatu numai din doue cursuri (clase seau ani scolastici) si anume pâna in tomn'a anului 187^{8/9}, cându dupa mai multe provocări si urgitări din partea d. ministru de cultu si instructiune s'a redicatu la trei cursuri (imbinat in doue clasi, arume: cursulu alu II si alu III formëza unu bieniu — dupa norm'a practisata si prin seminariele nostre clericali — din lips'a midilocoloru. Preparandi'a din cestiune se sustine singuru numai din ofertele respective casele besericesci gr. catolice din dieces'a Gherlei, pre lunga unu bugetu fôrte modestu asiă, încātu d. e. salariile celoru 3 profesori ordinari abiă s'au potutu statoru la 550, 500 si 350 fl. v. a., ér' elevii afara de unu beneficiu fôrte macru dela seminariulu domestecu — n'au neci unu ajutoriu.

Corpulu didacticu constă actualminte din 3 profesori ordinari si 4 estraordinari. Midiloce de invetiamentu inca-su fôrte putine totu din lips'a cea mare de parale; prin urmare nu e mirare déca si invetiamentulu — cu deosebire partea practeca — nu este asiă precum aru dorí profesorii. Mai alesu lips'a unei scole de pracsă (de modelu) pre lînga institutu — precum prescrie si legea de instructiune relativa la preparandia — este forte semtita. Dreptu este, că pâna un'a alta scola confesionala din Candea (Gherlei) a figuratu si mai figurëza de scola de pracsă pentru elevii preparandiali, inse acést'a nu intrunesc pe locu insusirile recerute, va se dica nu corespunde scopului, odata că este prea mica asiă, in câtu preparandii, cari ar' trebui se urmarësca in scrisu prelegerile invetiatiului, n'au locu, — a dou'a, pentru-că pruncii nu o frecuentëza neregulatu etc. Chiaru si numai din acestu motivu ar' trebui comitetulu asiă numitei scóle centrali se nu mai totu amêne infintiarea

si deschiderea acelei scóle-nescóle, cu atātu mai virtosu că precum se dice capitalulu se fia ajunsu la sum'a ace'a in câtu scól'a centrala (primaria, normala) s'ar' poté pune in viétia in totu momentulu cu intregu aparatulu necesariu. Venerabilulu comitetu ar' binemeritã pentru natiunea romana in genere si pentru instructiunea poporala in specie, deca s'ar' opinti odata a realisã scopulu acelei fundatfuni (!). Dupa acést'a mica digresiune se trecu érasi la obiectulu preparandiei gherlane. Din anulu trecutulu scolastecu, de cându cu nou'a lege pentru intruducerea limbei magiare in scolele poporali nemagiare, s'a introdusu la preparandia memorata *limba magiara cá limba de propunere pentru trei obiecte de invetiamentu, si a nume: pentru l. magiara, istoria patriei si universală si constitutiunea patriei*. Că se fiu bine intielesu, trebue se amintescu, că acést'a schimbare mare s'a facutu la porunc'a mai inalta!

Ci acumu se trecu la insirarea dateloru scolarie relative la preparandia.

Frecuentarea acestui institutu se vede din datele urmatorie insirate dupa anii scolastici. Au fostu adeca in anulu scolastecu:

1869/70	frecuent. (in ambe curs.)	50	abs. de invetiat.	27
1870/71	" " " "	46	" " " "	20
1871/2	" " " "	47	" " " "	20
1872/3	" " " "	38	" " " "	24
1873/4	" " " "	28	" " " "	11
1874/5	" " " "	32	" " " "	14
1875/6	" " " "	48	" " " "	19
1876/7	" " " "	55	" " " "	26
1877/8	" " " "	59	" " " "	21
1878/9	(in tustrele cursurile)	50	" " " "	—*)
1879/80	" " " "	56	" " " "	14

Din cei 14 absoluti in anulu curentu, 7 insi au depusu esamenulu de calificatiune docentala ¹⁾.

Prin urmare sum'a docetiloru esiti din preparandi'a gherlana in acesti 11 ani este — dupa datele de mai susu — de 196.

Credu, că nu va fi fãra de interesu pentru publiculu cetitoriu a aflã, că in anulu 1877 (cându s'a edatu siematismulu ultimulu pentru dieces'a Gherlei) au functionatu cá invetiatori elementari in intrég'a diecesa 548 invetiatori si 3 invetiatorie, neamintindu aci profesorii dela gimnasiulu naseudeanu, dela preparandi'a gherlana, precum si pre cei dela gimnasiale din Bai'a mare si Satmariu, cari adunându-se ese sum'a respectabila de 568—570. Si apoi lucru de minune, totu se nu pota subsistã unu organu de publicitate scolastecu — romanu — in dieces'a acést'a!

Prunci scolaru la scolele elementarie poporali — satesci au fostu in anulu memoratu 32.560. —

Lucrulu si mai curiosu este, că din cei 548 de invetiatori elementari poporali numai 48 au depusu esamenulu de calificatiune docentala!

V.

Comitetulu Satumarelui 15/27 iuliu 1880.

Prea Stimatè Domnule Redactoru!

Ièu cu bucuria pën'a la mâna, càci am a ve descrie ceva imbucuratoriulu din viétia sociala a romaniloru din acelu locu, unde limb'a si nationalitatea nóstra se afla in periculu mai mare decātu ori si unde, adeca din comitatulu Satumare. Opiniunea publica transilvana

*) Elevii din c. II trecundu pre alu III-lea deschis in anulu acést'a n'a potutu esí neci unulu cá invetiatoriu.

¹⁾ la care a participatu pre lînga alti onoratori din Gherl'a si inspectorulu de scole regescu din com. Solnocu-Doboc'a.

REVISTA.

d. Ioanu Viciu 1 fl., d-n'a Reiner 1 fl., Domnii: Stimeonu Mendel 5 fl., Gustav Deibler 1 fl., Petru Solomonu 1 fl., Iosifu Popu 1 fl., d-n'a László Jánosné 1 fl., d. Basiliu Bucuru 1 fl., D-sióra Leontin'a Cristianu 50 cr., Domnii: Iosifu Vancea 1 fl., Ionu Grama 50 cr., Parteniu Moldovanu 1 fl., d-n'a Iulian'a Pop'a 1 fl., Domni; Georgiu Caprariu 1 fl., Niculae F. Negrutiu 1 fl., Basiltu Moisiu 50 cr., Georgiu Vancea 1 fl., Dr Ioanu Uilacanu 1 fl., Zaharia Branu 1 fl., Silvestru Nestoru 1 fl. Dsiór'a Ann'a Toganu 1 fl., d-lu Pongratz Gergely 1 fl., Clariss. D. Dr. Alesandru Gram'a 1 fl., Domni: Georgiu Munteanu 1 fl. 50., István Vilmos 1 fl., Micolau Popescu 50 cr., Damianu Doms'i'a 1 fl., Varo Ferencz 2 fl., Georgiu Táth 1 fl., Pap László 1 fl., Emiliu Vlas'a 1 fl., Isidoru Albini 1 fl., d-n'a Ann'a Scurtu 1 fl., d-n'a Maria Tipografu 1 fl., d. Basiliu Turcu 2 fl., d. Demetriu Turcu sen. 1 fl., d-n'a Min'a Halomasi 1 fl., Domnii: Georgiu Vlasa 1 fl., Gregoriu Ordace 1 fl., Gregoriu Ratiu 1 fl., Nicolau Ionasiu 50 cr., Benedek Károly 1 fl., Ioanu Pecurariu 50 cr., Ioanu Orga 50 cr., Ioanu Germanu 50 cr. Basiliu Ratiu 50 cr., Alesandru Lupanu 50 cr., Teologii participantii 5 fl. 20 cr., Aronu Deacu 50 cr., Sebastianu Radu 50 cr., Nicolau Solomonu 1 fl., Nicolau Rusanu 2 fl., Andreiu Molnariu 1 fl., Petru Suciu 1 fl., Ludovicu Aranyosi 1 fl., Demetriu Turcu jun. 1 fl. Toth Miklos 2 fl., Isidoru Corvinu 1 fl., Alesandru Albini 1 fl., Sinberger Salamon 1 fl., Ioanu F. Negrutiu prof. 1 fl., Alexiu Viciu 1 fl., Vasiliu Olteanu 1 fl., Teofilu Moldovanu 50 cr. sum'a totala **121** fl. 13 cr. de aci subtragându-se spesele de 35 fl. 70 cr. v. a. remane venitu curatu 85 fl. 43 cr. care suma s'a predatu Veneratei Directiuni gimnaziale pentru a-o adauge la fondulu studentiloru lipsiti in casu de morbu.

In fine ne tînemu de datorința a ne exprime multiamit'a noastră sincera față de Escelent'a S'a Domnulu Dr. Ioanu Vancea Archiepiscopu si Metropolitu gr. cat. pentru sum'a donata; mai incolo față de maranosii contribuitori si față de toti participantii pentru sucursulu prestatu in folosulu fondului desu amentitu.

Blasiu 8 Iuliu 1880.

Id'a Ciato m. p. **Ros'a Colceriu** m. p.
president'a comitetului. casaritia comitetului.

Ann'a Stoi'a m. p.
Mari'a Vlas'a m. p.
membre in comitetu.

Mirés'a betranului.

Cându merse la preotulu spre a se cununá,	Cându pop'a o intréba si-i dice de a stá
Mirés'a cu grabire, respunde numai: da.	<i>Fidela</i> , ea raspunde indata numai da
Betranu, moșneagu, barbatulu, de locu ei nu-i placú,	L'acestu respunsu se pare cá n'a spusu totu ce vrú.
In sufletulu seu dise, ea dise numai: nu.	Cá-ci inim'a f-i dice f-i dice 'ndata: nu.
„Asculta de barbatulu „pe care-lu vei luá Si lui i te supune.“ Fetiti'a dice: da. Acasa-abia sosita, Si totu se prefacú, La totu ce vrea moșneagulu ... Mirés'a dice: nu!..	

Paricele.

Óspeti din Bucuresci a avutu Gherl'a in dílele 19—25 iuliu a. c. Acesti'a au fostu Domnii Colonelu *N. Chiritzesco* Comandantulu Regimentulu 2 Rosiori, *Alexandru Veltz* Capitanu de Rosiori si *C. I. Fometescu* Medicu-veterinariu de Regimentu Class. 1-a. Scopulu caletorfei D-loru a fostu de a procurá cái pentru Regimentulu alu 2-lea de Rosiori a cavalerimej romane. Si nu au amblatu inzadaru, cáci ergel'a d-lui Negrutiu li-au supeditatu intregu contingentulu de cái necesariu in suma de 83 si inca asié cái si cu asié pretiu eftinu (a 200 fl. v. a.) încátu d-lu Colonelu insusiu a dísu ca asié rămânda alésa, buna si eftina cá la d-lu Negrutiu nu a mai aflatu la nemeni altulu — macar' ca acum de mai multi ani procura cái pentru cavalerimea Romanfei.

Cu acést'a ocaziune Confratii nostri de dincolo de Carpati ni-au cercetatu si pre noi si ni-au cerutu pentru totu déun'a diurnalele nóstre — pentru de a fi neintre-ruptu — díseru d-loru — in legatura morale, déca nu se póte alt'mintrea; — ér' la indepartare ne lasará cá se esprimamu din partea d-loru s'ale, — si pre acésta cale, — cea mai caldurósa multiamita si recunoscentia D-lui Canonicu Vasiliu Popu, care se portá cu atát'a gentilétia si marinimia față de d-loru si f-i intruni si la més'a s'a ospitale impreuna cu pre mai multi alti Romani de dincóce.

Albanesii si Romanii. „Fratili'a intru Dreptate“ estrage din diuariulu „Vócea Albaniei“, care iese in Aten'a si apera interesele Albaniloru urmatórele: „... „Vla“ (Vlahi) in limb'a albanesa insémma „frate.“ Prin urmare aceste doue natiuni (Romanii si Albanesii) sunt frati, óspeti si compatimitori; si trebuie se mérge pre aceesi cale spre civilizatiune si desvoltare fora invidia mâna in mâna. Dupa ce Grecii gonescu pe Albanesi si pre Romani vrendu se le ie loculu loru, ei trebuie din contra se se infratiésca pentru mai multa a loru potere.“ — Acel'asiu diuariu reproducandu din „Fratili'a“ in colónele ei unu pasagiu, in care se dice „cea mai seriósa cestiune, care ni se propune este alianti'a romana-albanesa adauge: „Admitemu pe deplinu acést'a si binecventamu din fundulu animei nóstre se se realizeze cátu mai curându.“

Coloans Romane este numele unui cuadrilu compusu din motive nationale romane de C. G. Porumbescu, compositorulu corului „Cântecu de primavéra,“ pe care in nrulu trecutú l'am recomandatú publicului nostru musicalu. Si acestu cuadrilu merita consideratiunea acelor'a, cari se ocupa cu musica Pie-s'a se póte procurá dela librariulu editoru I. E. Tieranu in Oravit'i'a (Banatu). Pretiulu e 1 fl. v. a.

Logogrifu.

de Victori'a Fagarasiuanu.

Dein urmatórele 22 silabe:

a, sa, dorf, mis, sil, ut, ra, la, ri, ger, dan, de, re,
u, fer, la, recht, re, o, vi, ton, a,

se se formeze 8 cuvinte, acaroru litere initiali cetite de diosu in susu se dè numele unui principe, ér' literile finali cetite de susu in diosu a unei principese.

Celea 8 cuvinte au se fia :

1. O insula in Greci'a.
2. O cetate in Olandi'a.
3. Infinitivulu dela unu verbu latinu neregulatu.
4. Numele unei comune nu departe de Timisiór'a.
5. Unu riu.
6. Unu barbatu, care a jucatu rola mare pe tempulu terorismului in Franci'a.
7. Unu cantonu in Elveti'a.
8. O vestalina romana.

Terminulu pentru deslegare e 17/29 Augustu.

Intre gácitori se voru sortiá icóne frumoése si carti pretióse.

Proprietariu, Editoru si Redactoru respundietoriu: **Niculae F. Negrutiu.**

Gherl'a. Imprimari'a „Georgiu-Lazaru.“ 1880.